

Sundheds- og Ældreministeriet

TALEPAPIR

Det talte ord gælder

[Sundheds- og Ældreudvalget, Christiansborg, lokale 1-133, d. 12. januar 2017,
kl. 16.30-18.00]

Tale til samråd spørgsmål BE og BH om arbejdsmiljø for ansatte, der arbejder med mennesker med demens

Samrådsspørgsmål BE og BH (stillet af Astrid Krag (S))

Samrådsspørgsmål BE

*Arbejdstilsynet har i 2015 og 2016 givet i alt 26 påbud til plejecentre og hjemmeplejen i sager, hvor ansatte har været udsat for trusler og voldelige overgreb af demente, jf. Avisen.dk 31/10-16 (Knivoverfald og dødstrusler: Sosu'er udsat for vold fra demente). Mener ministeren, at dette er en utilfredsstillende situation, og hvilke tiltag vil ministeren i givet fald tage for at sikre, at såvel det fysiske som psykiske arbejdsmiljø for ansatte, der arbejder med udadreagerende og voldelige demente, bliver forbedret?
http://www.avisen.dk/knivoverfald-og-daedstrusler-sosuer-udsat-forvold_412200.aspx*

Samrådsspørgsmål BH

Arbejdstilsynet skriver i en af tilsynsrapporterne, at der ofte konstateres en sammenhæng mellem lav bemanning og forekomsten af vold og trusler. Hvilken betydning mener ministeren, at de kommunale besparelser som følge af regeringens omprioriteringsbidrag i 2016 har for antallet af vold og trusler i ældreplejen?

Tak til spørgeren for indkaldelsen til samrådet her i dag.

Der er stillet to samrådsspørgsmål, som jeg vil besvare samlet.

- I spørgsmål BE spørges der til, hvilke tiltag regeringen vil tage for at sikre det psykiske og fysiske arbejdsmiljø for de medarbejdere, der arbejder med mennesker, der er ramt af demens.

- I spørgsmål BH spørges der til, hvilken betydning besparelser i plejesektoren har for, hvor mange medarbejdere i ældreplejen der udsættes for vold.

Begge spørgsmål har fokus på forholdene for medarbejderne i ældreplejen, der hver dag yder en stor indsats for at sikre en tryk og værdig pleje til mennesker med demens.

Medarbejdernes faglighed og tilgang til arbejdet er uendeligt afgørende for de mennesker med demens, der hver dag er afhængige af hjælp og støtte for at få hverdagen til at hænge sammen.

Det er min erfaring, at dedikerede medarbejdere, der er glade for og trykke ved at gå på arbejde, også løser kerneopgaven bedre.

- Jeg er derfor glad for samrådet i dag, for jeg ser det som et udtryk for, at vi alle er optagede af forholdene for medarbejderne i ældreplejen.

Jeg tror, at alle her kan blive enige om, at det på ingen måde er en acceptabel situation, når medarbejdere i ældreplejen udsættes for vold eller trusler.

- Trusler og vold mod medarbejderne skal tages alvorligt, og der skal tages hånd om situationen – af hensyn til medarbejderne, mennesket med demens og de pårørende.

Vi ved, at når mennesker med demens reagerer aggressivt, er det ofte et tegn på dårlig trivsel og manglende livskvalitet hos den demensramte.

Det fremgår også af Karen Tannebæk fra Nationalt Videnscenter for Demens' udtalelse i den avisartikel, der er afsæt for samrådsspørgsmål BE.

- Her fremhæver hun vigtigheden af omgivelserne og en individuel indsats for at undgå frustrationer og udadreagerende adfærd hos mennesker med demens.

For at forebygge trusler og vold mod de ansatte skal vi altså tilrettelægge plejen og omsorgen, så den tager højde for den enkeltes individuelle ønsker og behov.

- Så der er fokus på mennesket bag sygdommen og forståelse for de reaktioner, der opstår, når hukommelsen svigter, og sproget forsvinder.

- Det kan for eksempel være igennem socialfaglige metoder, som tager udgangspunkt i de problemer, som mennesker med demens har.

- For eksempel problemer med at orientere sig, huske og opretholde et billede af sig selv og sin livshistorie.
  - Problemer, som kan give urolig adfærd, fordi den enkelte ikke længere kan give udtryk for egne ønsker og behov.

Siden indkaldelsen til dette samråd har regeringen og satspuljepartierne jo som bekendt indgået aftale om den nationale demenshandlingsplan 2025. Her er fokus netop på øget livskvalitet og på mennesket bag demensdiagnosen.

Den nationale demenshandlingsplan udmønter de i alt 470 mio. kr., som blev afsat med aftale om satspuljen for 2016-2019.

Det er første gang, der er afsat så mange nye penge på én gang til demensområdet.

Resultatet er en flot og ambitiøs plan med i alt 23 konkrete initiativer, som skal sikre, at mennesker med demens og deres pårørende kan leve et trygt og værdigt liv så tæt som muligt på livet og hverdagen inden demenssygdommen.

Den nationale demenshandlingsplan indeholder flere initiativer, der skal bidrage til at afhjælpe udadreagerende adfærd blandt mennesker med demens. Og handlingsplanen vil som helhed være med til at afhjælpe problemer med vold og trusler mod medarbejdere fra mennesker med demens, der mistrives og derfor bliver udadreagerende.

- Eksempelvis har vi med initiativ 22 i demenshandlingsplanen prioriteret i alt 145 millioner kroner til et praksisnært kompetenceløft i kommuner og regioner.
  - Dette skal styrke kompetencerne yderligere hos medarbejderne og dermed klæde dem bedre på til at håndtere reaktionerne, der opstår, når hukommelsen og sproget langsomt forsvinder.

- Det er blandt andet helt afgørende, at medarbejderne har en faglig viden om, hvilke metoder der virker, og ikke mindst i forhold til hvem.
- Med initiativ 16 og 17 har vi prioriteret 15,5 millioner kr. til at sikre flere og mere demensegnede boliger og omgivelser.
  - For det er klart, at hvis vi kan sikre bedre fysiske rammer for mennesker med demens, kan det også reducere den uro og utryghed, der kan komme til udtryk ved trusler og vold mod plejepersonalet.
  - Initiativet skal ses i sammenhæng med, at der med satspuljenaftalen for 2015 allerede er afsat i alt 48 millioner kroner i 2015 til 2017 til mindre ombygninger af plejeboliger, så de bliver mere demensegnede.
- Jeg vil også nævne initiativ 9 i demenshandlingsplanen, der indebærer et serviceeftersyn af magtanvendelsesreglerne.

- Serviceeftersynet skal blandt andet se på, om vi kan gøre magtanvendelsesreglerne lettere at forstå og håndtere for medarbejderne.
- Serviceeftersynet skal også undersøge mulighederne for at tilpasse reglerne til den teknologiske udvikling af bl.a. tryghedsbaserede velfærdsteknologier.
- Begge dele vil styrke medarbejderne i deres arbejde med potentielt udadreagerende mennesker med demens.

Jeg har – ligesom satspuljepartierne, går jeg ud fra – en klar forventning om, at den flotte og ambitiøse demenshandlingsplan, vi sammen har lavet, vil bidrage til et markant løft af demensområdet.

- Et løft, som vil kunne mærkes hos dem, det hele handler om – nemlig mennesker med demens, deres pårørende og de dygtige medarbejdere rundt om i landet.

Her skal vi også huske, at vi ikke starter på bar bund.

- Mange steder i landet er man allerede rigtig langt på demensområdet. Med demenshandlingsplanen skal vi udbrede gode erfaringer og sikre, at alle er med.

Og specifikt i forhold til situationer, hvor medarbejdere udsættes for trusler eller vold, har kommunerne allerede i dag – som vi også tidligere har drøftet – gode muligheder for at få hjælp fra Videns- og Specialrådgivningsorganisation, også kaldet VISO.

- Hos VISO kan kommuner og plejehjem landet over gratis få rådgivning, når der er behov for supplerende viden og erfaring blandt andet inden for forebyggelse af udadreagerende adfærd hos mennesker med demens.

Som jeg allerede har sagt, er jeg glad for vores demenshandlingsplan, som jeg også synes, vi har haft et godt afsæt for. Igennem det sidste år er der gennemført en proces med stor vægt på dialog og inddragelse af dem, der til dagligt er i berøring med udfordringerne på demensområdet:

- Enten fordi de selv er ramt af sygdommen eller er pårørende til en sygdomsramt.

- Eller fordi de arbejder som fagprofessionelle på demensområdet.

Alle relevante aktører på området er altså blevet inddraget i arbejdet, så de har kunnet give udtryk for deres prioriteter.

Oplægget til demenshandlingsplanen var også i bred offentlig høring hos de relevante aktører.

- Som bekendt var høringssvarene rigtig positive både i forhold til processen omkring udarbejdelsen af handlingsplanen og i forhold til de konkrete initiativer i handlingsplanen.
- Og der blev ikke i forbindelse med høringen efterspurgt yderligere tiltag for at forebygge hverken fysisk eller psykisk vold mod medarbejderne fra mennesker med demens.

Jeg ser frem til, at vores demenshandlingsplan, de 470 millioner kroner og alle initiativerne nu skal ud og virke til gavn for mennesker med demens, deres pårørende og vores mange dygtige medarbejdere rundt om i landet.

Og som det fremgår af vores aftale, vil vi i fællesskab følge implementeringen og udviklingen på demensområdet, så vi kan sikre, at initiativerne gør en reel forskel.

Jeg synes, at vi med de aftalte initiativer og de afsatte midler i fællesskab har givet kommunerne et godt grundlag for at styrke demensindsatsen.

- Det er vigtigt, for det er kommunerne, der som driftsansvarlige og som arbejdsgivere er ansvarlige for, at personalet hver dag kan komme på arbejde uden at frygte for vold og trusler.
- Det er også kommunernes ansvar at foretage de nødvendige prioriteringer i driften, så indsatsen afspejler de ældres behov og herunder behovene hos mennesker med demens.

I regeringen tager vi også vores del af ansvaret.

Jeg glæder mig over, at der med de seneste to års finanslovaftaler har været opbakning til at prioritere sundheds- og ældreområdet højt.

- Det generelle løft af sundheds- og ældreområdet kommer også demensområdet til gavn.

Med Finansloven for 2016 blev trekløverpartierne og Dansk Folkeparti enige om at prioritere 1 milliard kroner ekstra årligt til en mere værdig ældrepleje.

- Her er det op til den enkelte kommune at vurdere, hvordan midlerne konkret skal anvendes.

Som nævnt i tidligere samråd glæder det mig, at 2/3 af værdighedsmilliarden i 2016 er blevet brugt på flere varme hænder ude i den lokale ældrepleje.

Og når vi ser på kommunernes redegørelser for 2017, ser det ud til, at endnu flere af pengene her kommer til at gå til løn.

- Det er rigtigt positivt.

Samtidig har regeringen sammen med Dansk Folkeparti i finanslovsaftalen for 2017 afsat yderligere 2 milliarder over de næste 4 år til ældreområdet.

- Heraf skal 380 millioner kroner årligt gå til, at alle plejehjemsbeboere fremover får en halv times ekstra hjælp, som de selv beslutter, hvordan skal anvendes.
- Det gælder også beboere med demens.

Derudover er der afsat en pulje på 450 millioner kroner i 2017, der skal sikre bedre mad til de ældre. Det giver kommunerne mulighed for at få køkkenerne ud til de ældre igen. Det er noget, som jeg er meget optaget af.

- Duften af mad er ikke mindst vigtig for beboere med demens, fordi vi ved, at sanserne bevares længere, selvom hjernens mere intellektuelle funktioner nedsættes.

Vi kan altså konstatere, at der ad flere omgange er sat flere penge af til ældreområdet.

Og samlet set har kommunerne også, når vi sammenligner 2016 med 2015, budgetteret med øgede udgifter til ældreområdet på 1,2 milliarder kroner.

Når man kan konstatere det, bliver drøftelsen jo i høj grad et spørgsmål om arbejdstilrettelæggelse i den enkelte kommune og om god ledelse.

- Og god ledelse for mig handler om ledere, der kan motivere og vise, hvilken vej man skal gå.

Det handler om, at lederne sammen med medarbejderne forløser det potentiale, der er i vores mange dygtige medarbejdere inden for ældreområdet.

Lederen skal altså sikre, at det er den enkelte frem for systemet, der er i fokus.

Det er derfor vigtigt, at lederen ikke bliver gemt væk bag en computerskærm, men at han eller hun i stedet kommer ud blandt beboerne, deres pårørende og medarbejderne.

For at gøre dette muligt, skal vi af med de unødvendige dokumentationskrav, der er til både ledere og medarbejdere i ældreplejen.

- Jeg ønsker således at minimere de ansattes følelse af at skulle bruge tiden på bureaukrati i stedet for omsorg til de ældre.

Det er derfor, at jeg ønsker at afbureaukratisere ældreplejen, og sammen med KL nu nedsætter en arbejdsgruppe, der har til opgave at finde statslige og kommunale krav, der kan lempes eller om muligt helt fjernes.

- Målet er at frigøre tid blandt de ansatte og deres ledere, der i stedet kan bruge tiden blandt beboerne.

Jeg glæder mig meget til, at dette arbejde kan begynde, og jeg kan komme rundt i det danske land, besøge plejehjem og tale med de mennesker, det hele handler om:

- Beboerne, de pårørende, medarbejderne og lederne i ældreplejen.

Tak for ordet.